

Sygn. akt III U 460/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Danuta Poniatowska</i>
Protokolant:	<i>st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2020r. w Suwałkach

sprawy **J. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do rekompensaty

w związku z odwołaniem J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 25 czerwca 2020 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. K. prawo do rekompensaty.

Sygn. akt III U 480/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 25.06.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił J. K. prawa do rekompensaty. Wskazując na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz.53) podniósł, iż wnioskodawca nie udowodnił wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył okresu od 6.06.1979 r. do 1.03.1984 r., ponieważ pracodawca w świadectwie pracy nie wymienił charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. oraz stanowiska pracy zgodnie z zarządzeniem resortowym, na które się powoływał. Zakład pracy wystawiając świadectwo pracy w szczególnych warunkach na podstawie posiadanej dokumentacji, ma obowiązek określić rodzaj wykonywanej pracy, ściśle według wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. oraz podać stanowisko pracy zgodnie z wykazem, działem i pozycją oraz punktem zarządzenia resortowego lub uchwały. Udowodniony staż pracy w warunkach szczególnych to 11 lat 9 miesięcy i 4 dni.

W odwołaniu od tej decyzji J. K. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury rekompensaty. Wskazał, że w spornym okresie był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...)sp. z o.o. w A. i pracował w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

J. K. (urodzony (...)) wystąpił z wnioskiem o emeryturę z rekompensatą 6.05.2020 r. Decyzją z 16.06.2020 r. przyznano mu prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53) począwszy od (...)r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie zaskarżoną decyzją z 16.06.2020 r. odmówiono wnioskodawcy prawa do rekompensaty, z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

J. K. bezskutecznie ubiegał się o prawo do emerytury „wcześniejszej” w związku z pracą w warunkach szczególnych w 2015 r. Przyczyną decyzji odmownej było przede wszystkim niespełnienie warunków stażowych – 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1.01.1999 r. W związku z tym rozpoznający odwołanie od odmownej decyzji w sprawie III U 567/15 tut. Sąd nie badał spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych (decyzja ZUS z 27.08.2015 r. k.25 i odpis wyroku k.32 akt rentowych).

Na podstawie dowodów w postaci dokumentów dołączonych do wniosku oraz uzyskanych w trakcie przeprowadzonego postępowania, organ rentowy uznał za udowodnione 11 lat 8 miesięcy i 17 dni (z wyłączeniem urlopów bezpłatnych i okresów nieskładkowych) pracy w warunkach szczególnych, zaliczając okresy:

- od 5.12.1973 r. do 17.07.1974 r. i od 1.05.1977 r. do 14.11.1978 r. na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 23.06.2015 r. sporządzonego przez (...) Spółdzielnię (...)w A., wskazującego na zatrudnienie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy wypieku pieczywa na stanowisku **piekarz**;
- od 16.11.1974 r. do 17.03.1977 r. na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 25.07.2002 r. sporządzonego przez Komendę (...)w A., wskazującego na zatrudnienie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku **funkcjonariusz pożarnictwa**;
- od 1.07.1991 r. do 28.02.1999 r. na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach sporządzonego przez Spółdzielnię (...) w(...), wskazującego na wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac nieautomatyzowanych palaczy rusztowych kotłów parowych na stanowisku **palacz kotłów**;

(świadectwa pracy akta rentowe tom z 2015 r.).

Sporny pozostawał okres zatrudnienia od 6.06.1979 r. do 1.03.1984 r. w (...)sp. z o.o. w A. na stanowisku szkutnik-laminarz na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 30.07.1997 r. (k. 9 akt rentowych).

J. K. rozpoczął pracę w Zakładach (...)w A. 6.06.1979 r. Wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. Przedsiębiorstwo seryjnie produkowało łodzie, kajaki, deski surfingowe począwszy od projektowania i prototypów, po wykonanie. Od momentu rozpoczęcia pracy przez wnioskodawcę firma produkowała łodzie z laminatów. Produkcja, tzn. od powstania formy łodzi aż do efektu finalnego – gotowej do sprzedaży łodzi, odbywała się w jednym pomieszczeniu – hali produkcyjnej. Kilkuosobowe brygady były przydzielone do wykonywania określonego rodzaju prac, co było podyktowane ekonomią pracy. Wnioskodawca pracował przy produkcji kajaków i łodzi z włókna szklanego. Robił też formy i to jest praca szkutnicza. Formy kładł z laminatu - 10, 20 - 40 warstw. Zakład produkował też deski surfingowe na eksport do Niemiec. Jednego dnia wnioskodawca wykonywał np. kajaki, innego dnia wiosłowe łodzie tzw. jolki, czy deski surfingowe - w zależności od zamówień. Technologia była podobna, była to

praca z laminatem, klejami i żywicami. Najpierw układało się żelkot, matę, żywicę, pianę, która rosła, formę się potem otwierało i wyciągało gotową deskę (zeznania świadków: T. H., M. W. (k.23-24), wyjaśnienia wnioskodawcy (k. 16).

Poczynione ustalenia wskazują, iż J. K. pracował przy produkcji łodzi przy użyciu laminatów, a także przy montażu i klejeniu poszczególnych elementów uzyskanej formy. W tym zakresie Sąd opierał się na zeznaniach świadków oraz wnioskodawcy, uznając je za wiarygodne, spójne i logiczne. Szczegółowe ustalenie czy wnioskodawca brał udział przy produkcji łodzi na etapie laminowania, czy montażu kadłuba i pozostałych elementów łodzi jest zbędne. Wszystkie te czynności odbywały się na jednej hali produkcyjnej, w niewielkiej odległości i poszczególni pracownicy byli narażeni na szkodliwe oddziaływanie stosowanych do produkcji preparatów. Dlatego należy przyjąć, że prace wykonywane przy laminowaniu ze względu na zastosowany preparat jak i konieczność dwukrotnego lakierowania, należy uznać za prace w warunkach szczególnych. Jak wynika z zeznań świadków i odwołującego się, pracował on w brygadzie przy laminowaniu elementów łódek, tzn. nakładaniu za pomocą pędzla kilku warstw preparatów chemicznych utwardzających łódź, malowaniu, szlifowaniu i klejeniu przygotowanych wcześniej elementów. Tego typu prace należy uznać za wykonywane w warunkach szczególnych.

Sądowi z urzędu wiadomo, z racji rozpoznawanych spraw (ostatnio sprawy III U 952/20 i dołączonych tam akt tut. Sądu sygn. III U 383/10, III U 108/12, III U 671/13, a także przywołanej w uzasadnieniu wyroku w sprawie III U 383/10 sprawy III U 244/09, w której Sąd zasięgnął opinii biegłego z zakresu BHP), że wszyscy pracujący w tamtym okresie na stanowisku szkutnik-laminarz wykonywali pracę w warunkach szczególnych. Również odwołujący się w tym Zakładzie w okresie od 6.06.1979 r. do 1.03.1984 r. świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Uznać więc należało, że posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Wykonywanie pracy w warunkach szczególnych kwalifikuje się zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53). Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepisami, do których odsyła art. 32 ust. 4 tej ustawy jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 tego rozporządzenia pracami w szczególnych warunkach są prace wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy pracy, o których mowa w ust. 1 stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (najczęściej szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawności psychofizyczne), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Stąd też prawo do emerytury w wieku niższym nie jest tu przywilejem, lecz co do zasady wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Cechą niezbędną do uznania danego zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

obowiązującym na danym stanowisku. Stanowi o tym przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia, wskazując przez to, że intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu okresów szczególnych tylko do tych okresów zatrudnienia, w których praca była faktycznie wykonywana, a nie do samego pozostawania w zatrudnieniu. Zaznaczyć bowiem trzeba, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), niestałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 2009 r. I UK 212/08 Wspólnota (...); wyrok SN z 21 listopada 2001 r. II UKN 598/00 OSNP 2003/17/419; wyrok Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2009 r. I UK 20/09 i inne).

Wnioskodawca przedstawił za sporny okres świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Zawiera ono jednak błędy. Świadectwo pracy nie jest jednak jedynym dowodem na okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo wykonywania pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu przepisu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest ani organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. W postępowaniu sądowym traktuje się je jako dokument prywatny w rozumieniu przepisu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Dlatego sama treść świadectwa jest niewystarczająca (nie przesądza) na etapie sądowego postępowania odwoławczego czy dana praca była faktycznie pracą w szczególnych warunkach. Wymaga ono weryfikacji i oparcia w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji z akt osobowych pracodawcy oraz w razie możliwości przy pomocy zeznań świadków i wnioskodawcy. Istotne jest faktyczne wykonywanie czynności a nie nazwa stanowiska zajmowanego przez pracownika.

Praca wnioskodawcy w spornym okresie winna być kwalifikowana poprzez zapisy zawarte w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U Nr 8, poz. 43 ze zm.). Jako szutnik-laminarz wykonywał on prace wymienione w tym rozporządzeniu w Wykazie A Dziale XIV pod poz. 17, jako lakierowanie ręczne lub natryskowe - nie zhermetyzowane, ewentualnie wskazaną w Wykazie A Dziale IV pod poz. 17 rozporządzenia, jako praca przy przetwórstwie żywic i tworzyw sztucznych lub w Wykazie A Dziale VI pod poz. 7 tego rozporządzenia - w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne. Odwołujący się pracował bowiem wtedy jako szutnik-laminarz przy wyrobie łódek, a taki charakter jak wskazano miała jego praca.

Przedstawione dowody pozwalają przyjąć, że odwołujący legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, przez co nabył prawo do rekompensaty, przyznawanej w formie dodatku do kapitału początkowego - art. 23 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Świadczenie to jest przyznawane tym ubezpieczonym, którzy nie mają możliwości skorzystania z emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), ani z emerytury pomostowej. Wnioskodawca spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do rekompensaty

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.